Retorica paulină evidenţiată în *Epistola către Romani* (9-10)

Ilie MELNICIUC-PUICĂ

The Romans epistle of St. Paul, the gentile Apostle, are in chapters 9-11 an amazing demonstration of rhetoric, using the quotations of Old Testament text. The purpose of the Christian missionary was to solve, in a dialog with an imaginary Jews, the problem of elected people in relation with Christians. This doubt, erected between Christians and Jews inhabitants of Rome is annulated in Pauline biblical argumentations, showing that only God give his redemption to humankinds. This paper show how God keep a "rest" of Israel in fidelity, what is the meaning of "only", "elected" and "believe" terms in Romans chapters 9-11. The image of olive tree, the potter will - like allegory of Israel and God – show the rhetoric of Romans epistle, who Paul persuade an reveal the divine goals.

Introducere

Ca o culme a retoricii pauline din Epistola Romani, Apostolul învaţă pe credincioşi că „toate cîte s-au scris mai înainte, s-au scris spre învăţătura noastră, ca prin răbdarea şi mîngîierea, care vin din Scripturi, să avem nădejde" (Rom 15,4). Cu toate că ştia puţine lucruri despre locuitorii Romei, cărora le scria (Rom 1,13; 15, 14-16), nu i-a lăudat pentru înţelepciunea lor (Heil, 2002: 187) sau pentru abilitatea de a se educa unii pe alţii (Rom 1,12.14; 15,14), ci i-a îndemnat să urmeze imediat învăţătura pe care el – ca Apostol – le-o oferă (Rom 16,17-20), structurîndu-şi educaţia cu citate din Vechiul Testament, pe care le leagă şi desface fără a folosi forme retorice greco-romane (adică fără cuvîntări de tipul protrepticului filosofic) specifice epistolografiei greceşti.

Epistola către Romani conţine cu mult mai multe citate din Scripturile iudaice decît oricare din celelalte epistole pauline, trei sferturi dintre ele fiind concentrate în 3 pasaje: Rom 4,1-25; 9,6-11,36 şi 15,1-12. Cantitatea de citate care apar în aceste pasaje joacă un rol subsidiar în argumentaţia misionarului, de obicei subliniind un punct deja abordat cu propriile cuvinte de Apostolul Pavel. Scopul retoric regăsit în cele 3 pasaje este centrat pe o temă comună: planul lui Dumnezeu de a alcătui un popor ales, care i-ar include şi pe iudei şi neamurile. Urmărind conţinutul tematic şi strategia retorică observăm că acestea sînt singurele pasaje din epistolă unde citările provoacă şi argumentează tema teologică în mod explicit, în timp ce alte citate apar în mod sporadic în alte părţi din epistolă.

BDD-A64 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:53:13 UTC)

Paradigma retorică exprimată în Romani 9-10

Potrivit teoriei intertextualităţii, descrierea felului cum se face o citare este o subsecvenţă a modului cum înţelegem întreg textul ca fiind argumentativ. Julia Kristeva propune o relaţie dialogală între „texte", întreţesute ca un sistem de coduri şi semne (Kristeva, 1986: 69). Intertextualitatea sugerează că însemnătatea textului nu este complet fixată ci totdeauna este deschisă la revizuire, ca nou text ce trebuie re-poziţionat. În felul acesta nu este necesar ca textul nou să citeze forma celui vechi, ci doar ideea care se schimbă (Beale, 1999: 157). Cu cît mai mult un text este adăugat la colecţia autoritativă, el este inevitabil repoziţionat sau reconfigurat faţă de ceea ce a fost înainte. Teoria intertextualităţii accentuează complexitatea interacţiunii textuale. Un autor poate avea un motiv special să citeze Scriptura, dar nu poate controla efectele (sau urmările) pe care citarea o poate genera (Worten & Still, 1990: 11). Hays afirmă că sînt cel puţin cinci moduri diferite de a identifica înţelesul unei citări pauline:1. Intenţia Apostolului Pavel; 2. Felul cum este receptată citarea de adresanţii epistolei; 3. Textul însuşi; 4. Felul în care eu îl înţeleg pe Apostolul Pavel; şi 5. Felul în care noi, în comuniune, îl înţelegem pe Apostolul Pavel (Hays, 1989: 33).

Apostolul Pavel oferă în Rom 9-11 un argument bine închegat, intercalat din plin cu citate şi aluzii scripturistice, a cărui principală sarcină este să insiste asupra faptului că în ciuda rezistenţei curente a multor iudei faţă de Evanghelie, alegerea păgînilor nu înseamnă respingerea de către Dumnezeu a propriului său popor Israel. Dimpotrivă, învîrtoşarea temporară a lui Israel faţă de Evanghelie este parte a planului divin de a extinde mîntuirea spre păgîni (Childs, 2001: 182). Chiar şi acum, Dumnezeu a păstrat un rest de credinţă la Israel; la sfîrşit Dumnezeu va demonstra credinţa Sa faţă de făgăduinţele făcute patriarhilor, mîntuind „tot Israelul" (Rom 11,25-32).

Cuvîntul introductiv al secţiunii din Rom 9-11 confirmă mesajul alegerii şi făgăduinţa cuvîntului lui Dumnezeu adresat evreilor (Rom 9,4-5) care nu a căzut (9,6; cf Is 40,7-8) (Gheorghiu, 1940: 239). Printr-o re-povestire scurtă şi selectivă a istoriei lui Israel Sf. Pavel spune că apartenenţa la „Israel" a depins întotdeauna de alegerea sfîntă a lui Dumnezeu şi nu pur şi simplu doar datorită descendenţei fizice din Avraam (9,6-13). Apostolul Pavel, apelînd la textul Exodului şi folosind analogia profetică privind vasul şi lutul, nu doar afirmă libertatea lui Dumnezeu de a arăta milă sau de a învîrtoşa atunci cînd alege, ci reaminteşte expunerea paradigmatică a hotărîrii lui Dumnezeu de slăvire a numelui Său, alegînd liber şi cu milă pe Israel drept propriul Său popor (9,14-23) (Melniciuc-Puică, 2009: 117-131).

În Rom 9,24 Apostolul Pavel identifică „vasele milei pregătite înainte [de Dumnezeu] pentru slăvire" (9,23), ca „pe noi, pe care ne-a şi chemat, nu numai dintre iudei, ci şi dintre păgîni". Sf. Pavel susţine această afirmaţie îndrăzneaţă

BDD-A64 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:53:13 UTC)

apelînd la doi martori numiti „profetici", Osea (Rom 9,25-26) şi Isaia (Rom 9,27-28).

a) Primul său citat este o combinaţie între Os 2,25 şi 2,1b. Apostolul Pavel lărgeşte descrierile lui Osea asupra lui Israel ca „cel ce nu este poporul Meu" şi „cea care nu era iubită" pentru a găsi în aceste numiri o referire la păgîni, cei din afara poporului lui Dumnezeu cu care a încheiat legămîntul. Cei cîndva îndepărtaţi de la poporul lui Dumnezeu sînt cei cărora li se adresează cu formula legămîntului „poporul Meu" şi chemaţi cu numele „fiii Dumnezeului celui viu".

b) Al doilea martor profetic vorbeşte în v.27-28. Prin invocarea retorică paulină – „Isaia strigă pentru Israel" – însuşi profetul stă în faţa adunării creştine din Roma (Rom 9,27). Greutatea „prezenţei" lui Isaia cuprinde atît autoritatea cît şi veridicitatea prezicerilor sale. În prima propoziţie din acest citat, Apostolul Pavel include Is 10,22 împreună cu Os 2,1a, în aceeaşi ordine a cuvintelor, înlocuind „numărul fiilor lui Israel" a lui Osea cu „poporul Israel" de la Isaia. Ca rezultat, cuvintele întunecate ale lui Isaia privind pe „fiii lui Israel" se află într-un contrast puternic cu vestea strălucitoare (Pentiuc, 2001: 151) a lui Osea că Dumnezeu i-a făcut pe păgîni „fiii lui Dumnezeu Celui viu" (Rom 9,26). Din Israel, conform profetului Isaia aflăm că: „[doar] rămăşiţa se va mîntui".

Şi totuşi, pentru a auzi cuvintele lui Isaia rămîn doar părţi din plîngerea sa pentru a asigura o contra-melodie persistentă în aceste profeţii, care cîntă credincioşia devotată a lui Dumnezeu faţă de Israel. La Isaia, ca în mare parte din literatura iudaică biblică şi post biblică, *limbajul privind „rămăşiţă" şi „sămînţă"* (cf. Rom 9,29/Is1,9) conţine făgăduinţa viitorului pentru Israel, ca alternativă pentru judecata la care vor fi supuşi necredincioşii (Porter, 2006: 157). Într-adevăr, în contextul profeţiei lui Isaia (10,5-12,6) - şi mai precis la 10,22-23 - făgăduieşte că Dumnezeu cu siguranţă va elibera pe Israel din invazia asiriană, pe care a folosit-o pentru a pedepsi abaterile lor. „În ziua aceea" cînd Dumnezeu încheie (`suntele,w`) certarea poporului său (10,12), el îşi va întoarce mînia asupra asupritorului Asiria, iar distrugerea acelora va fi totală încît un copil va putea să numere restul care rămîne (10,19) (Lindars, 1987: 521). În cazul lui Israel, totuşi - „în acea zi" - restul va putea cu adevărat să se încreadă în Dumnezeu (10,20-21). Cuvintele care urmează, citate de Apostolul Pavel, afirmă că eliberarea lui Israel este sigură. Deşi mai puţin numeroşi decît urmaşii cîndva promişi lui Avraam, cei ce reprezintă „restul" vor fi mîntuiţi (10,22). Dumnezeu va împlini repede (συντελέω) mîntuirea pentru rămăşiţa din Israel împrăştiată prin lume (10,23).

Chemîndu-l pe Isaia în faţă, pentru a vorbi în Rom 9,27-28, autorul epistolei plasează imaginativ pe contemporanii săi într-o situaţie analogă celei original transmise de profet, o situaţie în care Israel deja stă sub judecata lui Dumnezeu, avînd nevoie absolută de eliberare (cf Rom 9,1-5; 10,1; 11,13-15) (Porter, 2006: 162). Ca şi în Is 10,22-23, în Rom 9 ecoul făgăduinţei lui Avraam către

BDD-A64 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:53:13 UTC)

urmaşi „precum nisipul mării”, în mod dramatic opune diferenţa numerică între „fiii lui Israel” şi „restul” care se va mîntui (Wagner, 2002: 65). Prin interpretarea paulină, cuvintele lui Isaia din Romani devin mesaj de speranţă în mijlocul dezastrului. Apostolul Pavel îl invocă pe Isaia ca să ceară mila divină amintind că „am fi ajuns ca Sodoma şi ne-am fi asemănat cu Gomora”. Dumnezeu păstrează cu credinţă o rămăşiţă a lui Israel ca făgăduinţă că Israel încă mai are un viitor. Concluzia plină de speranţă cu care se încheie argumentul paulin - „tot Israelul va fi mîntuit” (Rom 11,26) - deja este văzută prin aplicarea făgăduinţei lui Isaia privind „restul” din Rom 9,27-28 (Aletti, 1991: 107).

Mărturia lui Isaia continuă şi în versetul următor al Epistolei către Romani. Citatul paulin din Isaia 1,9 urmează cuvintelor din LXX. Formula sa introductivă „aşa cum a profeţit Isaia” pune în valoare dimensiunea de proorорcire a cuvintelor lui Isaia, subliniind că ceea ce se sperase în vremea Apostolului Pavel este o împlinire a planului divin prezis lui Israel cu mult timp înainte (Alexander, 1988: 108). Două legături verbale leagă acest citat din cuvintele lui Isaia în versetele anterioare: verbul „a lăsa [o rămăşiţă] (ἐγκατέλιπω) din Rom 9,29 (Is 1,9) reaminteşte „restului” (ὑπόλειμμα) în Rom 9,27 (Is 10,22) că în vreme ce „Domnul Savaot” din Rom 9,29 (Is 1,9) răspunde „Domnului” din Rom 9,28 (Is 10,23/28,22). Aşa cum era cazul în prezicerea lui Isaia din Rom 9,27-28, cuvintele profetului au aici o funcţie dublă în argumentaţia paulină. Isaia compară distrugerea de proporţii precum a Sodomei cu revolta lui Israel împotriva lui Dumnezeu. Dar în acelaşi timp cuvintele profetului oferă o rază de speranţă. Israel nu va deveni precum Sodoma şi Gomora, şterse fără a rămîne vreo urmă, deoarece Dumnezeu „ne-a lăsat sămînţă”, cea mai cinstită restaurare viitoare a lui Israel printr-un Dumnezeu care rămîne credincios poporului Său. Cele două profeţii isaianice cu referire la „rest” şi „sămînţă” sînt folosite împreună în Rom 9,27-29 nu doar pentru pronunţarea judecăţii, ci ca o făgăduinţă a mîntuirii care va veni” (Watson, 1986: 179).

La un text paulin greu de interpretat, Sf. Ioan Gură de Aur descoperă silogismul paulin, care se adresa iudeilor: „La început Dumnezeu nu voia să vă dea poruncă să aduceţi jertfe. Ca să vă dovedesc aceasta îl voi aduce ca martor pe profet, care spune aşa: *"Ascultaţi cuvîntul Domnului, domni ai Sodomei! Luaţi aminte la legea lui Dumnezeu, voi, popor al Gomorei!*". Proorocul nu le grăia nici sodomiţilor, nici locuitorilor Gomorei, ci iudeilor, îi numeşte aşa, pentru că s-au înrudit cu ei prin imitarea răutăţii lor. Tot aşa îi numeşte şi cîini şi armăsari neînfrînati, nu pentru că ar fi ajuns cîini sau armăsari, ci pentru că erau tot atît de desfrînaţi ca şi aceste animale: *"Ce trebuinţă am Eu de mulţimea jertfelor voastre?, zice Domnul"*. Sodomeii niciodată n-au adus jertfe; dar cuvîntul acesta e spus iudeilor” (Sf. Ioan Gură de Aur, 2007: 301).

Întrebarea retorică din Rom 9,30-31 marchează un nou stadiu în argumentaţia paulină, deoarece *Apostolul începe să diagnosticheze cauza*

BDD-A64 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:53:13 UTC)

nereuşitei lui Israel de a primi Evanghelia. În mod paradoxal, „neamurile care nu căutau dreptatea" au dobîndit dreptatea – dreptatea din credinţă, însă Israel, deşi căuta o Lege care ducea la dreptate, nu a ajuns la Lege[1].

Explicaţia Apostolului Pavel pentru această întorsătură ironică a evenimentelor este că cei din Israel căutînd Legea „prin fapte" mai degrabă decît „prin credinţă" (ἐκ πιστεύως) „s-au poticnit de piatra poticnirii" (cf Is 8,14) „aşa cum este scris" (Rom 9,32). Ce urmează în versetul 33 este un citat compus în formă A-B-A, cu o parte din Is 8,14 (descrierea pietrei) –B– plasată în mijlocul lui Is 28,16 (Wagner, 1988: 83). Efectul acestei combinaţii de texte este de a prezenta „piatra" din ambele citate ca fiind cauza poticnirii pentru cei necaracterizaţi prin „credinţă" (πιστης) şi terenul pentru mîntuirea celor care „cred" (πιστεύω) (Delitzsch, 1954: 483). În mod semnificativ Isaia 8 şi 28 confirmă o împărţire evidentă a lui Israel, între o minoritate credincioasă lui Dumnezeu şi majoritatea care refuză să se bazeze pe Dumnezeu. Profetul avertizează pe rebeli că vor cădea într-o criză deosebită (8,15; 28,13) dar îi asigură pe credincioşi că Dumnezeu îi va face să rămînă drepţi (8,14; 28,16).

Identitatea „pietrei" la Rom este deschisă printr-un număr de citate cu referire la Dumnezeu, Hristos, Lege, iar polivalenţa acestei metafore poate fi intenţională (Juel, 1988: 153). Într-adevăr, toate cele trei referiri sînt aduse împreună de Apostolul Pavel în Rom 10,3-4 unde „dreptatea lui Dumnezeu se descoperă prin dreptatea care vine prin Hristos spre cei ce cred", dreptate care este ultimul ţel (*telos*) al Legii înseşi.

Textul citării din Lev 18,5 trebuie citit în strînsă legătură cu Deut 30,12-14. Avem în cele două citări biblice tripla repetare a verbului `poie,w`, iar din acest motiv textele au fost interpretate drept paralele verbale. Citarea din Levitic insistă pe punerea în practică a Legii (împlinirea poruncilor ei), pe cînd Deut 30,12-14 pe adeziunea inimii. Apostolul citează Lev 18,5 pentru că acesta este drumul cerut iudaismului, unde ascultarea de Lege poate asigura viaţa: „va trăi prin ea". Urmarea poruncilor din Lege ajută la menţinerea unei dreptăţi umane, ca formă premergătoare a binecuvîntării şi harului care vin prin jertfa Dreptului Iisus Hristos înaintea lui Dumnezeu. Din omiterea secţiunii a doua din Deut 30, 12-14 (adică 14b) reiese că Apostolul nu doreşte să sublinieze valoarea etică a Legii, cît mai ales supunerea totală înaintea Domnului, adică ascultarea credinţei.

Textul din Deut. 30, 12-14, utilizat în comunitatea creştină, se actualizează pînă la personificarea unei dreptăţi a lui Dumnezeu care indică ce nu trebuie să spui (v. 6-7) şi ce trebuie să spui (v. 9-10). Mîntuirea nu vine de la un Hristos din viitor care ar coborî din cer pentru a-Şi arăta domnia Sa, nici în trecutul unui Hristos care s-ar ridica din abisuri pentru a-Şi arăta învierea, ci în apropierea şi intimitatea prezente ale unui re*ma* (cuvînt) situat în spaţiul credinţei (inima) şi al zicerii (gura) (v. 8). Şi acest *rema* este calificat de *pistis*.

[1] Ideea paulină este exprimată în Rom 2 şi Rom 8, evidenţiind nevoia credinţei în Dumnezeu care depăşeşte orice lege scrisă, preţuind mila divină şi accentuînd necesitatea statorniciei în relaţia cu El.

BDD-A64 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:53:13 UTC)

Apostolul asistă comunitatea din Roma în *înţelegerea propriei sale evanghelii*, pregătindu-o pentru venirea sa. Bazat pe cunoştinţele sale privind istoria păcătoasă a lui Israel în v. 6-8, Apostolul Pavel schimbă în mod radical citatul Deuteronomului, care afirmă clar că legea nu este prea greu de aplicat (Juel, 1988: 201). Caracterul parenetic paulin al folosirii Deuteronomului arată în mod clar despre dezbaterea curentă la Roma. Re-citirea hristologică a Deut 30 de către *Apostolul Pavel se bazează pe axioma sa hermeneutică* din Rom 10,4: faptul că Hristos este sfîrşitul legii. Imposibilitatea omenească a unei înălţări la ceruri şi a coborîrii la iad pentru a-l readuce înapoi pe Hristos este juxtapusă intenţionat cu imposibilitatea înălţării la ceruri şi trecerea mării pentru readucerea legii în Deut 30,12-13.

În Rom 10, 9 pasajul din Deuteronom este mai apoi încorporat în mărturisirea hristologică (cu gura şi cu inima). La Deut 30,14 textul afirmă: „Ci Cuvîntul acesta este foarte aproape de tine; el este în gura ta şi în inima ta, ca să-l faci". *Cuvîntul* din gura cuiva este acum o formulă de mărturisire: Iisus este Domn (κύριον Ἰησοῦν). Aceasta explică cum Apostolul Pavel afirmă că Hristos este τέλος νόμου, care a început în v.5. Astfel conform interpretării pauline *al tiqre*, el vede în Israel *neputinţa de a împlini Legea* (Deut 30,14), dar şi puterea lui Hristos *de a împlini Legea* (Rom 10,4) (Davies, 1998: 35).

Mărturisirea: „Iisus este Dumnezeu" din v. 9 poate fi întîlnită şi în In 9,22; 1In 2,23; 4,2.15; 2In 7; Filip 2,11 şi 1Cor 12,3 (Dunn, 1998: 142). Cele două jumătăţi ale afirmaţiei „mărturisire" şi „credinţă" sînt legate în mod necondiţionat cu înălţarea şi învierea pentru a produce mîntuirea eshatologică (σωθήση). Verstele 9 şi 10 sînt fragmente aranjate în mod chiastic şi retoric (prin paralelismul membrelor) folosind limbajul interpretativ împărţit de καρδίᾳ pisteuvetai şi στοματι ὁμολογεται.

După citarea pasajului Deuteronomului (Harl, 1993: 194) din v. 19 autorul Epistolei către Romani furnizează o altă referinţă scripturistică pentru a-şi susţine ideea. Apostolul, totuşi, re-interpretează în mod radical referinţa de la Isaia 65,1-2, într-un mod bifurcat, în Rom10,20-21.

Sf. Pavel *plasează mai întîi citatul* din Deut 32,21 (despre o naţiune nevrednică) în v.19 înainte de Is 65,1 (Gaston, 1987: 138). Cînd face asta, el face din păgîni o naţiune nevrednică schimbînd înţelesul real al celor afirmate în Is 65,1. Subiectul din Is 65,1 este Israel, dar folosirea midraşică a Scripturii de către Apostolul Pavel, aplicată păgînilor în Deut 32,21, suprapune „neamurile" peste subiectul real al acestui verset (Fishbane, 1998,: 552).

În al doilea rînd Apostolul Pavel *introduce propria sa prefaţă* între versetele 1-2 în acest pasaj, astfel încît acum v.2 i se aplică lui Israel. Astfel, Sf. Pavel foloseşte pasajele din Deut şi Isaia pentru a arăta nu doar respingerea ci şi transformarea lui Israel prin provocarea acceptării de către Iahve a unui „ne-popor" şi „o naţiune fără înţelegere". Este important de spus că Apostolul Pavel în 9,33;10,16 şi 10,21 citează pe Isaia ca avînd un mesaj relevant pentru

BDD-A64 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:53:13 UTC)

necredinţa lui Israel, lipsa de supunere şi opoziţia faţă de legămîntul lui Dumnezeu.

De aici observăm măiestria apostolului privind tehnicile exegetice midraşice, prin folosirea lui Isaia şi a Deuteronomului. Sf. Pavel găseşte ajutor la Isaia pentru a clarifica respingerea masivă a Evangheliei de către iudei. Încă o dată Isaia avansează pentru a vorbi prin propriile cuvinte: „Doamne, cine a crezut celor auzite de la noi?" (Rom 10,16/Is 53,1). Citatul îi zugrăveşte pe proorocul Isaia şi apostolul Pavel ca vestitori ai evangheliei, mesaj „făgăduit[ă] mai înainte, prin proorocii Săi, în Sfintele Scripturi" (Rom 1,2).

Ar fi putut Apostolul Pavel să înţeleagă profeţia lui Isaia despre un sluijitor care „S-a dat pentru păcatele noastre" (Is 53,6.12 cf Rom 4,25; 8,32) şi a fost preaslăvit prin Dumnezeu (Is 52,13-53,12) pentru a fi o vestire a „cuvîntului lui Hristos" (Rom 10,17)?

În aparenţă se pare că Apostolul Pavel utilizează acest verset ca un exemplu pentru necredinţa israeliţilor.

Oricum, semnificaţia acestui citat este mai profundă, atunci cînd este prezent în context, în cazul de faţă al patrulea cîntec al Robului (Is. 52,13-53,12). Primii creştini credeau în mare măsură că Iisus Mesia este Robul amintit în Is. 53.[2] Paralelismul poetic al Is. 53,1 arată că necredinţa se referă la mesajul divin cu privire la „braţul Domnului". În Isaia „braţul Domnului" se referă la puterea lui Dumnezeu care a lucrat în istorie pentru mîntuirea poporului Său ori pentru judecata duşmanilor Săi. În acest pasaj, expresia se referă la lucrarea de răscumpărare din păcat (de ex. Is. 53,5-6.10). De aceea, Is. 53,1 prezice că Israel nu va crede mesajul despre Robul-Mesia, care face această lucrare de răscumpărare. În Rom. 10,16-17 Pavel numeşte acest mesaj „cuvîntul lui Hristos" (ῥήματος Χριστοῦ, v. 17)[3] şi „evanghelia" (εὐαγγέλιον, v. 16). De aici Is. 53,1 se potriveşte temei pauline cum că Israel n-a acceptat vestea ce bună despre Iisus.

În contextul original din Isaia, contrastează de asemenea necredinţa lui Israel cu răspunsul pozitiv al neamurilor la chemarea Robului. Is. 52,15 spune că neamurile vor beneficia de lucrarea Robului şi îi vor răspunde în mod pozitiv. El va „stropi multe neamuri", care se referă la un rit purificator[4]. Regii acestor neamuri „vor tăcea" înaintea lui. Răspunsul neamurilor înaintea Robului Domnului în contrast cu răspunsul lui Israel se potriveşte temei lui Pavel în Rom. 10-11.

---

[2] Ioan 12,38 spune de asemenea că necredinţa evreilor în Iisus se împlineşte în Is 53,1.

[3] „Cuvîntul lui Hristos" (ῥηματὸ Χριστου, v. 17) se referă la mesajul *despre* Hristos, adică Evanghelia (J.A. Fitzmyer, *Romans,* p. 598. Unii argumentează că ῥηματὸ Χριστου foloseşte un genitiv subiectiv, „mesajul de la Hristos" (M. J. Lagrange, *Saint Paul: Épitre aux Romains*, p. 261). Alţii spun că auzirea mesajului vine prin trimişii lui Hristos (C.E. B. Cranfield*, A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Romans*, vol. 2, p. 537). Expresia poate fi ambiguă în mod intenţionat: „Hristos este şi conţinutul şi autorul" (James D. G. Dunn, *Romans 9-16*, *Word Biblical Commentary* 38B, p. 623).

[4] *Nazah* în forma ebraică a verbului, la Hiphil înseamnă „a stropi" în sens ceremonial.

BDD-A64 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:53:13 UTC)

Remarci concluzive

În Rom 9-10, descrierea Scripturilor ca mod performant de a educa din partea Apostolului Pavel se face imediat, numind şi personificînd Scriptura drept „*Cuvînt spus de Hristos către cei care pot auzi*". În pericopa largă din Rom 9-11 Apostolul Pavel aplică Scripturii tehnica retorică a prosopopeii – personificînd-o ca fiind Cuvînt – pentru a demonstra că Hristos este finala diferenţiere între Israelul etnic şi toţi cei ce cred.

Apostolul Pavel, tributar celor două sisteme de educaţie – pentru că a dobîndit cunoştinţe atît din şcoala greco-romană din Tars cît şi cunoştinţe iudaice prin frecventarea riguroasă a scolii lui Gamaliel la Ierusalim – implică ceea ce are mai bun fiecare din aceste sisteme educaţionale în educaţia creştină.

Deoarece epistola reprezintă apărarea anticipată a sfîntului Pavel privind misiunea sa înaintea apostolilor (sau a oponenţilor iudei) din Ierusalim, el argumentează că Dumnezeu acceptă acum neamurile în termeni egali cu iudeii. Ca iudeu credincios, fără îndoială, Apostolul Pavel s-ar fi luptat să formuleze un argument biblic pentru a întări descoperirile sale misionare privind modul în care tratează Dumnezeu pe iudei şi neamurile. Din acest punct de vedere, folosirea paulină a citatelor biblice, ne spune mai multe privind percepţia sa în privinţa expectanţei publicului din Ierusalim decît a audienţei reale din Roma.

Oricare ar fi argumentele, este evident că există o legătură strînsă între strategia de argumentaţie biblică a Apostolului Pavel la Epistola către Romani şi încrederea că Dumnezeu primeşte pe iudei şi neamurile în mod egal, pe baza credinţei lor. Era aceasta o strategie eficientă pentru ca Pavel s-o fi folosit cu romanii? Răspunsul depinde în parte de felul cum înţelegem nivelul de literatură biblică din Roma. Gîndindu-ne că Sfîntul Pavel are destulă dreptate în privinţa cunoştinţelor romanilor, vom conchide că a gîndit bine să citeze din autoritatea Scripturilor, atunci cînd se ocupa de conţinutul misionar.

Înţelegem, astfel, de ce Apostolul neamurilor foloseşte Scriptura Vechiului Testament drept sursă a pedagogiei divine (Rom 10,4-5), modificînd tipul educaţiei, prin folosirea unei metode pragmatice, bazată nu pe stereotipuri exterioare ci pe trăirea mesajului transmis de ele.

Informaţia este preluată din Scriptură, conţinutul educaţiei este viaţa în Hristos, iar abordarea retorică urmează traseul auz-inimă-vestire prin cuvînt (cf. Rom 10,8-11). Este o călătorie prin Scriptură, cu etape şi cu un final deschis în Hristos.

Bibliografie

Aletti, J.-N., 1991, *Comment Dieu est-il juste ? Clefs pour interpréter l'épître aux Romains,* Paris

BDD-A64 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:53:13 UTC)

Alexander, Philip, 1998, *Retelling the Old Testament*, în *It Is Written: Scripture Citing Scripture - Essays in Honour of Barnabas Lindars,* D. A. Carson & H. G. M. Williamson (eds.), Cambridge, Cambridge University Press

Beale, G. K., 1999, *Questions of Authorial Intent, Epistemology, and Presuppositions and their Bearing on the Study of the Old Testament in the New: A Rejoinder to Steve Moyise*, în *Irish Biblical Studies*, 21

Childs, Brevard, 2001, *Isaiah*, OTL, Louisville, Westminster, John Knox, 2001

Davies, W. D., 1998, *Paul and Rabbinic Judaism: Some Rabbinic Elements in Pauline Theology*[5], Mifflintown, Sigler Press

Delitzsch, Franz, 1954, *Biblical Commentary on the Prophecies of Isaiah,* (reprint), Grand Rapids, Eerdmans

Dunn, James D. G., 1998, *The Theology of Paul the Apostle*, Grand Rapids, Eerdmans

Fishbane, Michael, 1998, *Midrash and the Meaning of Scripture*, în *The Interpretation of the Bible: The International Symposium in Slovenia,* J. Krasovec (ed.), Sheffield, Sheffield Academic Press

Gaston, Lloyd, 1987, *Paul and the Torah*, Vancouver, University of British Columbia Press

Gheorghiu, V., 1940, *Epistola către Romani a Sf. Apostol Pavel*[2], Ed. Autorului, Cernăuţi

Hays, Richard B., 1989, *Echoes of Scripture in the Letters of Paul,* Yale University Press

Harl, Marguerite, 1993, *Le grand cantique de Moise en Deuteronome 32: quelques traits originaux de la version grecque des Septante*, în *Rashi 1040-1990: Hommage a Ephraim E. Urbach*, Sed-Rajna (ed.), Paris, Cerf

Heil, J. P., 2002, *The Voices of Scripture and Paul's Rethorical Strategy of Hope in Romans 15: 7-13*, în *Theoforum* 33

Juel, Donald, 1988, *Messianic Exegesis: Christological Interpretation of the Old Testament in Early Christianity*, Philadelphia, Fortress

Kristeva, J., 1996, *Word, Dialogue and Novel*, în *The Kristeva Reader*, T. Moi (ed.), New York, Columbia University Press

Lindars, Barnabas, 1987, *The Old Testament and Universalism in Paul*, în *Bulletin of the John Rylands University Library of Manchester* 69

Melniciuc-Puică, Ilie, 2009, *Răbdarea şi mîngîierea care vin din Scripturi. Argumentaţia veterotestamentară în Epistola către Romani*, Ed. Performantica, Iaşi

Pentiuc, E. J., 2001, *Cartea profetului Osea: Introducere, traducere şi comentariu*, Ed. Albatros, Bucureşti

Porter, S. E., 2006, *Hearing the Old Testament in the New Testament*, Eerdmans, Grand Rapids

Sf. Ioan Gură de Aur, 2007, *Către iudei*, trad. Pr. Prof. D. Fecioru, EIBMBOR, Bucureşti

Wagner, Gunther, 1988, *The Future of Israel: Reflections on Romans 9-11*, în *Eschatology and the New Testament: Essays* in *Honor of George Raymond Beasley Murray*, W. H. Gloer (eds.), Peabody, Mass, Hendrickson

BDD-A64 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:53:13 UTC)

Wagner, J. Ross, 2002, *Heralds of the Good News: Isaiah and Paul "In Concert" in the Letter to the Romans*, NovTSup 101, Leiden, Brill
Watson, Francis, 1986, *Paul, Judaism and the Gentiles: A Sociological Approach*, SNTSMS 56, Cambridge, Cambridge University Press
Worten, M. & Still, J., 1990, *Intertextuality: Theories and Practices*, Manchester, Manchester University Press

BDD-A64 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:53:13 UTC)